

Někteří předškoláci nemají třídu, hrají si venku

Mateřská škola Semínko je zařazena v rejstříku škol. Maximum aktivit je realizováno ve venkovním prostředí. K získávání nových poznatků jsou využívány metody problémového učení a metody spojené s pozorováním, tvořením a pokusy. Od loňského školního roku jsou v provozu dvě třídy typu lesní mateřské školy.

MGR. MAGDALÉNA KAPUCIÁNOVÁ

I Mateřská škola Semínko a její typy tříd

Koncepce školního vzdělávacího plánu vychází z Rámcového programu pro předškolní vzdělávání a ze Školního vzdělávacího programu, jehož cílem je uspokojovat fyziologické a psychologické potřeby dětí, zajišťovat jejich zdravý a harmonický vývoj a položit základy pro návyky takového způsobu života, který bude prevencí proti sociálně patologickým jevům a bude korespondovat s principy udržitelného rozvoje.

Celá školka má čtyři smíšené třídy. Z toho dvě běžné s počtem 23 dětí na jednu třídu – zařazené v rejstříku škol. Zde probíhá vzdělávání v době od 7:00 do 17:00 h. Na jednu třídu připadají dvě učitelky, které se střídají na dopolední a odpolední službu.

Od loňského školního roku má ještě dvě třídy typu lesní mateřské školy s počtem 15 dětí. Jednotlivé třídy typu lesní MŠ jsou v provozu dva a tři dny v týdnu v době od 8:30 do 15:00 h. Na jednu třídu připadají dvě učitelky po celou dobu provozu. Třídy lesní mateřské školy jsou v **Pokusném ověřování provozu integrované lesní mateřské školy Lesníček při Mateřské škole Semínko, o. p. s.**

I Založení lesní mateřské školy

O založení lesní třídy, která je stále venku, se uvažovalo od doby, kdy byla Mateřská škola Semínko zřízena, tedy od roku 2003. Pedagogové a zřizovatelé

lesních mateřských škol ze zahraničí byli zváni do České republiky na semináře o ekologické výchově. Tyto semináře pedagogy velmi inspirovaly a přesvědčily o výhodách tohoto stylu výchovy dětí.

Ještě před zahájením provozu proběhla pedagogická praxe učitelek ve čtyřech lesních školkách v Německu. Rovněž byl uspořádán workshop pro pedagogy lesních mateřských škol „Les jako třída pro předškoláky“. Seminář vedli pedagogové z Univerzity Freiburg – Institutu pro politiku lesa a životního prostředí, z Univerzity aplikovaných věd – Vysoké odborné školy v Kielu a ze vzdělávacího střediska pro pedagogy Haus des Waldes. Workshop byl veřejný a zúčastnili se ho pedagogové z mateřských škol i občanských sdružení, jež provozují kluby po vzoru lesních mateřských škol. Části workshopu se účastnili též zástupci státní správy (MŽP a ČŠI).

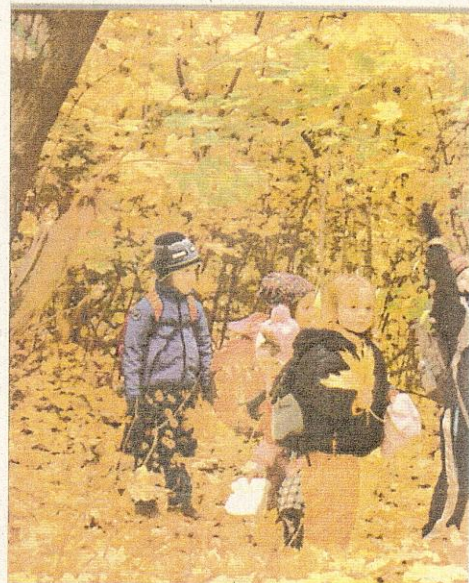
I Stanovení rizik

K přípravě otevření lesní mateřské školy patřilo také stanovení rizik a zjištění, jak jim lze předcházet. Pomocí dotazníku se zjišťovala očekávání a obavy vůči LMŠ. Dotazník byl rozeslán pedagogům z mateřských škol, univerzit i středních pedagogických škol, zaměstnancům státní správy (MŠMT, ČŠI, Magistrátu hl. m. Prahy) a rodičům dětí z MŠ Semínko. Vyplnilo jej 90 osob. Z analýzy očekávání respondentů vyplynulo, že nejvíce očekávají vytvoření kladného vztahu dětí k přírodě. Hned na druhém

místě uváděli zlepšení zdravotního stavu a posílení imunity. Respondenti často očekávali i lepší porozumění přírodním zákonitostem a pochopení souvislosti mezi naším životem a okolím. Nejvíce se obávali vyšší nemocnosti, zvažovali rovněž schopnosti pedagoga a důsledky špatného počasí.

I Místní podmínky

Mateřská škola Semínko je součástí Střediska ekologické výchovy hlavního města Prahy. Nachází se v sousedství sídliště Jižní Město, sídliště Košík a zároveň v sousedství přírodního parku Hostivař-Záběhlice a Hostivařského lesoparku. Pro vzdělávání je využíváno zmíněné okolí, zahrada školy a také areál Toulcova dvora, který je velký 8 ha a jehož součástí jsou pole, louky, les, rybníčky a mokřad. Pro potřeby lesní školky Lesníček je v areálu Toulcova dvora zřízen přístřešek – dřevěná maringotka, v níž jsou uloženy pomůcky, nářadí a nezbytný materiál, potřeby pro první pomoc. Nacházejí se tu také lavice a stoly. V maringotce je topení, takže nastane-li potřeba, lze i zatopit. Každé dítě zde má rovněž náhradní oblečení. V oddělené části přístřešku je umístěna kompostovací toaleta a umyvadlo, vodu do umyvadla

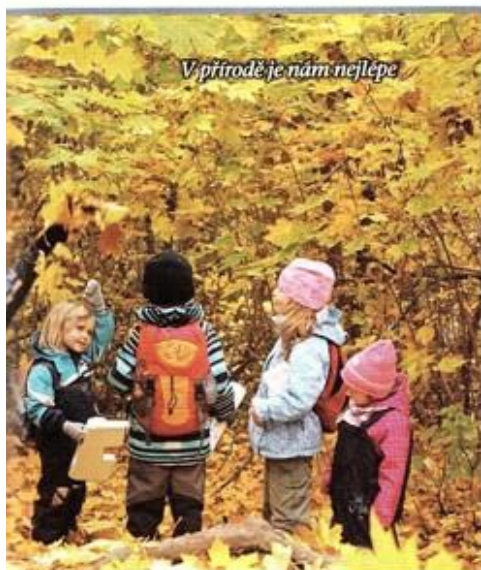
denně přinášejí rodiče. Protože jsou ve skupině dva učitelé, je možné kdykoli s dětmi dojít na toaletu ve školce.

I Materiální podmínky

Děti nosí batoh, ve kterém mají krabičku se svačinou, láhev s pitím, pláštěnku, případně náhradní rukavice. Oblečeny jsou v oděvu, který je vhodný pro celodenní pobyt venku. Prádlo na těle nosí z materiálů, které propouštějí pot do dalších vrstev, což snižuje riziko prochladnutí. Vnější materiály jsou většinou z Gore-texu, který nepromoká, ale je prodyšný. I pedagogové mají pracovní oblečení a obuv z funkčních materiálů. Mezi další nepostradatelné vybavení, které děti a pedagogové používají, patří trakař, lékárníčka, velký batoh, karimatky na sezení, lana, nože, pilky, kladiva, čtvrtky, papíry, pastelky, voskovky, temperové barvy, lepidla, pohádkové knihy, encyklopedie, určovací klíče, termosky na čaj. Každý den se přibalí to, co bude zrovna potřeba. Na odpoledne je potřeba spacák. Děti spí buďto v sadu, nebo v maringotce, kde se topí.

I Zdravá životospráva

Zdravou svačinu si děti přinášejí z domova (celozrnné pečivo, ovoce, zeleninu, sýr). Sladkosti do Lesníčku nepatří. K pití se v létě doporučuje voda (kvůli vosám), v zimě pak čaj. Jestliže dětem nápoje dojdou, učitelka je doplní z termosky. Oběd se chystá v kuchyni školky Semínko, kde je strava připravována převážně z produktů zdravé výživy a biopotravin.

V přírodě je nám nejlépe

I Psychosociální podmínky

Na tvorbě pravidel soužití se podílejí děti společně s pedagogy. Počet dvou pedagogů umožňuje častější dialog s dítětem a komunikaci o dodržování společně dohodnutých pravidel před direktivními příkazy. Pedagogický styl je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pedagoga s dětmi. Pedagog podporuje děti v samostatných pokusech, oceňuje a vyhodnocuje konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje. Programově se věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem. Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi panuje vzájemná důvěra.

I Spolupráce s rodiči

Zapojení rodičů a jejich vazba ke školce zlepšuje podmínky spolupráce. Rodiče se do programu zapojují ve značné míře. Ráno nosí vodu, pomáhají při sekání trávy, prořezávání stromů, natírání a opravách, při přípravě políčka. Při onemocnění jedné z učitelek jsou rodiče připraveni přijít a pomoci. Každý půlrok probíhají třídní schůzky. Jednou do měsíce pořádá škola akce pro rodiče s dětmi, při nichž se přátelství mezi učiteli, dětmi i rodiči prohlubuje. Lesní školka Lesníček nemá nástěnku, proto je na webových stránkách pod heslem zřízena internetová nástěnka, kam se pravidelně zapisují informace pro rodiče. Fotografie z činností dětí jsou umísťovány na stránkách v části fotogalerie. Každý týden dostávají rodiče e-mailem dopis s aktualitami z webových stránek. Při vyzvedávání dětí se vždy najde prostor k tomu, aby rodiče s jednou z učitelek promluvili. Děti vidí, že směr výchovy školky a výchovný styl rodičů nejsou ve vzájemném konfliktu, a vyrůstají v prostředí vzájemné důvěry a pocitu bezpečí.

I Nižší nemocnost

Zkušenosti z MŠ Semínko, zkušenosti pedagogů dětských klubů provozovaných po vzoru lesních mateřských škol i výzkumy dokazují, že děti z lesních mateřských škol jsou méně často nemocné. Důvodem může být menší

počet dětí ve skupině, pobyt na čerstvém vzduchu, kde se infekční mikroorganismy nešíří tak dobře, ale i postupná adaptace na větší rozpětí teplot venku, což přirozeně posiluje obranyschopnost organismu dítěte.

I Lesní školky jako alternativa

Příklady z praxe ukazují, že přes velkou organizační rozdílnost s klasickou mateřskou školou je program lesních školek realizovatelný a rodiče i učitelky jsou spokojeni. V dnešní době, kdy chybějí místa ve školkách, je zřízení takovýchto typů mateřských škol řešením, jak zajistit předškolní péči.

Lesní školky nepředstavují konkurenci pro mateřské školy, ale jsou vhodnou alternativou ke stávajícím možnostem předškolní výchovy dětí. Stejně jako si třeba tenisovou školu vyberou jen někteří rodiče, pro které je tenis neodmyslitelnou součástí života, tak si i lesní školu vyberou rodiče, pro něž je neodmyslitelnou součástí života příroda. V Dánsku, kde idea lesních školek vznikla, má polovina dětí zkušenost s jejich návštěvou. V sousedním Německu je 700 lesních školek.

I v České republice jejich počet roste. V současné době je v provozu 30 různých zařízení, nejčastěji založených jako občanská sdružení. Na zřízení a provoz lesních mateřských škol je možné žádat o granty, také lze sehnat dary od firem či samostatných dárců v podobě práce, materiálu nebo financí.

Na školu Lesníček přispěl Magistrát hlavního města Prahy, Ministerstvo životního prostředí ČR a Německá nadace pro životní prostředí DBU. Přesto výběr lesní mateřské školy u nás často závisí na finančních prostředcích rodin. (Měsíční školné činí 6750 Kč při pětidenní docházce v týdnu.) Některé obce jsou zřízení lesní mateřské školy nakloněny – z důvodů nižších nákladů na provoz.

Budete-li mít chuť pustit se do otevření lesní mateřské školy při své školce, ochotně vám svými radami pomohu.

*Autorka je ředitelkou
MŠ Semínko, o. p. s.*